

10.9.2020

Vaativan sijaishuollon uudistamistyöryhmän pääasialliset ehdotukset

Susanna Hoikkala, neuvotteleva virkamies, STM

**Lastensuojelun vaativan
sijaishuollon
uudistamistyöryhmä**

14.3.2019–30.6.2020

TYÖRYHMÄN TAVOITTEENA ARVIOIDA

- 1) sijaishuollon sekä erityisen huolenpidon sisältö, tarkoitus ja tarve erityisen vaativaa tukea tarvitsevien lasten hoidossa ja huolenpidossa sekä itsenäistymisen tukemisessa;
- 2) sijaishuollon antama tuki lapsen perusopetuksen ja toisen asteen tutkinnon suorittamisen varmistamisessa;
- 3) valtion ja yksityisten ylläpitämien koulukotien palvelut ja rooli erityisen vaativaa tukea tarvitsevien lasten hoidossa, huolenpidossa ja opetuksessa;
- 4) lastensuojelulain rajoitustoimenpiteiden suhde perustuslain 124 §:n mukaiseen julkisen vallan ja merkittävän julkisen vallan käyttöön;
- 5) kehitteillä olevan osaamis- ja tukikeskusrakenteen rooli sijaishuollon laadun ja osaamisen turvaamisessa.

TYÖRYHMÄN TEHTÄVÄT

- 1) Selvittää monialainen sijaishuollon kokonaisuus ja rakenne erityisen vaativaa tukea tarvitsevien lasten hoidossa, huolenpidossa ja itsenäistymisen tukemisessa;
- 2) Miten varmistetaan sijaishuoltoon sijoitettujen lasten mielenterveys- ja päihdepalvelut ja muu sosiaali- ja terveydenhuollon tuki;
- 3) Rajoitustoimenpiteiden tarkoitus, tavoitteet ja muutostarpeet lastensuojelulaissa (PL 124 §);
- 4) Sijaishuollon rooli ja tuki lapsen peruskoulun ja toisen asteen koulutuksen suorittamisessa ja työelämään kiinnittymisessä.

VAATIVA SIJAISHUOLTO - NYKYTILANNE

- Pienen osan tarpeisiin nykyiset sijaishuoltoratkaisut eivät ole riittäviä.
- Psykiatrisen osastohoidon ja pitkäaikaisen kuntouttavan psykiatrisen hoidon palvelut ovat vähentyneet ja osastohoidot muuttuneet lyhyiksi kriisijaksoiksi.
- Päihteitä käyttävien lasten tarpeisiin ei pystytä riittävästi vastaamaan nykyisin palvelurakentein ja -käytännöin.
- EHO-jaksot korvaavat joissakin tilanteissa muita puuttuvia tai riittämättömiä palveluita.
- Lastensuojelun ja vammaispalvelujen yhdyspinnalla olevat lapset ovat usein väliinputoajia.
- Rajoitustoimenpiteitä käytetty ilman lain edellytysten täyttymistä sekä rankaisuna tai varmuuden vuoksi.
- Puolet sijaishuollossa olleista jää pelkän perusasteen tutkinnon varaan.

TYÖRYHMÄN ESITYS SISÄLTÄÄ

Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman mukaisesti:

- ”Lapsiperheiden tukemiseksi toteutetaan hyvinvointia edistäviä sekä ongelmia ehkäiseviä ja korjaavia toimia. **Madalletaan lasten ja nuorten mielenterveyspalveluiden saamisen kynnystä, parannetaan oikea-aikaisuutta ja** saatavuutta osana peruspalveluja. Tiivistetään niiden yhteyttä olemassaoleviin lasten ja perheiden palveluihin ja muihin palvelurakenteisiin. **Turvataan alaikäisten päihdetyön palvelut** alueellisesti ja kielellisesti. Tiivistetään eri hallinnonalojen yhteistyötä ja turvataan tiedonkulku.”
- ”Hyvän elämän tarjoaminen jokaiselle lapselle on laajasti jaettu yhteiskunnallinen tavoite. Tästä huolimatta palvelut tai tuki eivät aina tavoita lasta, nuorta ja perhettä ajoissa. Lastensuojelu on maassamme tarpeeseen nähden aliresursoitu. Haavoittuvimmassa asemassa olevien lasten oikeuksien ja hyvinvoinnin turvaamiseksi säädetään asteittain kiristynvä **vähimmäishenkilöstömitoitus lastensuojeluun** niin, että mitoitus on 30 asiakasta ammattilaista kohden. **Vuonna 2022 mitoitus on 35. Lastensuojelu yksin ei pysty vastaamaan paljon tukea tarvitsevien lasten, nuorten ja perheiden tarpeisiin. Turvataan erityistä tukea tarvitsevien moniammatilliset palvelut** ja ja levitetään eri alojen ammattilaisten yhteistyöhön perustuvaa tiimimallia.”

TYÖRYHMÄN ESITYS SISÄLTÄÄ

Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman mukaisesti:

- ”Kehitetään lastensuojelun jälkihuoltoa. Annetaan nuorelle riittävä tuki matkalla aikuisuuteen.”

Lisäksi työryhmä on huomionnut **eduskunnan ponnien** (EV 317/2018 vp – HE 237/2018 vp, LA 86/2018 vp) ja arvioinut sen mukaisesti sijaishuollossa olevien lasten oikeutta tasapainoiseen kehitykseen ja hyvinvointiin sekä lastensuojelulakiin sisältyvien rajoitusten käyttöä.

PÄÄASIALLISET EHDOTUKSET

- Säädetään lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden asiakasmitoituksesta 35 lasta/sosiaalityöntekijä
- Tarkennetaan avohuollon palveluja ja säädetään uusi tehostettu avohuollon tukitoimi, jotta lasten sijoituksen tarpeen syntymistä voidaan vähentää
- Sijaishuoltopaikan valintaa koskevaa sääntelyä täsmennetään ja sijaishuollon kuntouttavaa sisältöä vahvistetaan
- Vahvistetaan sijaishuoltoon sijoitetun lapsen oikeutta sosiaali- ja terveydenhuollon perus- ja erityispalveluihin

PÄÄASIALLISET EHDOTUKSET

- Määritellään vaativa sijaishuolto sote -palvelujen toiminnallisesti integroituna laitospalveluna
- Selkeytetään erityisen huolenpidon jakson hoidollista ja kuntouttavaa sisältöä
- Erityisen huolenpidon jakso kerralla 90 vuorokaudeksi ja sitä voitaisiin jatkaa erityisistä syistä 90 vuorokautta
- Erityisen huolenpidon jakson järjestäminen keskitetään valtion lastensuojeluyksiköihin, yksityisiin koulukoteihin sekä kunnan ja maakunnan omistamiin lastensuojelulaitoksiin
- Lastensuojelulaitoksen henkilökunnan ammatillisia osaamisvaatimuksia tarkennetaan ja määritellään henkilöstöresurssit erityisen huolenpidon asumisyksiköihin

PÄÄASIAALLISET EHDOTUKSET

- Rajoitustoimenpiteissä huomioidaan perustuslain 124 §:n mukainen julkisen vallan ja merkittävän julkisen vallan käyttö
- Säädetään rajoitustoimenpiteistä, joilla suojellaan päihteitä käyttävän lapsen henkeä, terveyttä ja kehitystä
- Täsmennetään lastensuojelun jälkihuollon sisältöä
- Säädetään uusi laki valtion lastensuojelulaitoksista, ja täsmennetään valtion lastensuojeluyksiköiden tehtäviä vaativan sijaishuollon ja perusopetuksen integroituna palveluna.

TYÖRYHMÄN JÄSENET JA PYSYVÄT ASiantuntijat

- **Parsons Annika**, neuvotteleva virkamies, STM (pj)
- **Palola Elina**, sosiaalineuvos, STM (varapj)
- **Hoikkala Susanna**, neuvotteleva virkamies, STM (asiantuntijasihteeri)
- **Björninen Jussi**, lapsi- ja perhesosiaalityön palvelualuejohtaja, Vaasan kaupunki
- **Brisson Anne-Marie**, hallitusneuvos, OKM
- **Eloranta Liisa**, lasten- ja oikeuspsykiatrian erikoislääkäri, Niuvanniemen sairaala
- **Heinonen Hanna**, toiminnanjohtaja, Lastensuojelun Keskusliitto
- **Huhta Jaana**, hallitusneuvos, STM
- **Jackson Riikka**, esittelijä, Eduskunnan oikeusasiamiehen toimisto
- **Ketonen Jussi**, kehitysjohtaja, Perhekuntoutuskeskus Lauste
- **Kujala Anna-Maija**, johtaja, Vuorelan koulukoti
- **Lindberg Kari**, Tiimivastaava, Kymenlaakson sosiaali- ja terveystieteiden kuntayhtymä
- **Muurinen Tuija**, erikoisasiantuntija, Rikosseuraamusvirasto
- **Nokireki Katriina**, kokemusasiantuntija, Pesäpuu ry
- **Pihkala Jussi**, opetusneuvos, OKM
- **Puustinen-Korhonen Aila**, erityisasiantuntija, Kuntaliitto
- **Räty Tapio**, esittelijäneuvos, Eduskunnan oikeusasiamiehen toimisto
- **Salminen Matti**, valtion koulukotitoiminnasta vastaava johtaja, THL
- **Simojoki Kaarlo**, ylilääkäri, A-klinikkasäätiö, päihdelääketieteen työelämäprofessori Helsingin yliopisto
- **Sinko Päivi**, erityissosiaalityöntekijä, VTL
- **Suortti Juho**, johtava sosiaalityöntekijä, Jyväskylän kaupunki